

Motion till riksdagen 2005/06:N322

av Ewa Björling (m)

Kärnteknisk forskning

1 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att upphäva 6 § kärntekniklagen.

2 Motivering

Det är hög tid att vi tillåter kärnteknisk forskning i Sverige. Tankeförbudet hör inte hemma i en modern demokrati. Redan år 1987 infördes i kärntekniklagen en bestämmelse (6§) som säger att ”man inte får utarbeta konstruktionsritningar, beräkna kostnader, beställa utrustning eller vidta andra sådana förberedande åtgärder i syfte att inom landet uppföra en kärnkraftsreaktor”. Syftet med detta var att ytterligare förtydliga att de energipolitiska riktlinjerna ligger fast. Denna bestämmelse är dock meningslös eftersom det redan i 5§ framgår att ”tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor får inte meddelas”. Av rent principiella skäl bör 6§ snarast upphävas. Vi har i dag i Sverige en lagstiftning där yttrande- och tankefrihet skall ligga till grund, och denna text hör således inte hemma i svensk lag. Största anledningen till att avskaffa denna paragraf är naturligtvis att den hämmar den akademiska friheten och därigenom allvarligt urholkar vår kompetens inom området.

Det kan inte vara möjligt att Sverige som betraktas som ett högteknologiskt välutvecklat land skall ha en sådan lag. Svenska forskare inom området flyr i dag landet för att kunna utveckla nya tankar och idéer i andra länder där man är mer framåtsträvande vad gäller energiforskning än Sverige. Tvärvetenskaplig forskning och utbildning om energikällors uthållighet, ekonomi och miljöpåverkan som leder till en samlad syn på hela energisystemet är ytterst angelägen. Möjligheten att ytterligare minska riskerna med kärnkraft motiverar stora forskningsinsatser för att reducera det radioaktiva avfalllets radiotoxicitet. Det är också viktigt att intensifiera forskningen kring hur solenergi effektivt kan omvandlas till olika energibärare. Eftersom energipriserna sannolikt kommer att stiga inom de närmaste decennierna, framförallt genom brist på billig olja, behöver utveckling och implementering av ny teknik inom

Fel! Okänt namn på

energisektorn kraftigt påskyndas. Vi måste också beakta att energitillförseln är så säker som möjligt, bl.a. med hänsyn till risker för olyckor och sabotage.

Med dagens lagstiftning kommer vi inte heller att kunna följa med i utvecklingen vad gäller oskadliggörande av kärnbränsle på rätt sätt. En sak är att vi inte bygger nya kärnkraftverk, men vi skall inte motverka och stoppa forskning inom området hur vi på bästa sätt kan ta hand om vårt redan existerande kärnavfall!

Ett tydligt exempel har vi i att i dag pågår det högkvalitativ forskning inom området transmutation, ADTT (Accelerator Driven Transmutation Technologies) som är en möjlig metod att oskadliggöra långlivat radioaktivt avfall, framför allt plutonium. Denna metod studeras sedan ett tiotal år i USA, Japan och Europa. ADTT innebär att en intensiv protonstråle produceras med en accelerator. Då protonerna bromsas upp i ett material, oftast bly, alstras ett stort antal neutroner. Dessa kan sedan utlösa kedjereaktioner i ett omgivande medium innehållande radioaktivt avfall. På detta sätt kan radioaktiviteten i avfallet fås att försvinna betydligt snabbare än om det skulle lämnas att minska på naturligt sätt i ett avfallsförvar. Beräkningar och mätningar visar att ADTT-metoden kan förkorta livslängden av radioaktivt avfall från flera hundra tusen år till några hundratal år, och att större delen av plutonet i avfallet kan elimineras på något tiotal år. Grundläggande forskning kan förhoppningsvis inom ett par decennier ge svar på frågan om ADTT-metoden är en lösning på kärnkraftens avfallsproblem. Den eventuella praktiska användningen ligger framåt i tiden.

Det är ändå angeläget att 6 § lagen om kärnteknisk verksamhet (Lag 1987:3), som förbjuder arbeten som syftar till uppförande av kärnkraftsreaktor i Sverige, avskaffas. En anläggning för destruktion av radioaktivt avfall skulle därmed kunna uppföras i Sverige och oavsett om vi inte skall uppföra fler kärnkraftverk måste vi ändå vara med och ta ansvar för det avfall vi redan nu producerat.

Stockholm den 3 oktober 2005

Ewa Björling (m)